

**JOODS EDUCATIEF CENTRUM
'CRESCAS'**

Jaarverslag 2016

Bestuurs- en activiteitenverslag 2016 van:

Stichting Joods Educatief centrum 'Crescas'

Kastelenstraat 801083 DE Amsterdam tel. 020-6402380

e-mail: info@crescas.nl KvK: 34111979

websites:

www.crescas.nl

www.joodsebibliotheek.nl

www.joods.net

www.yourjewish.academy

www.joodsecanon.nl

www.joopalbibliotheek.nl

Bestuursverslag

Het jaar 2016 begon voor Crescas op de nieuwe locatie aan de Kastelenstraat 80. Zowel het kantoor als de gezamenlijke activiteiten- en cursusruimte van Crescas en JMW, genaamd LEV, werden in gebruik genomen. Ook was 2016 het jaar waarin directeur Michel Waterman na 13 jaar dienstverband afscheid nam. Op 25 september 2016 organiseerde Crescas ter gelegenheid van zijn pensionering een feestelijk afscheid in de Uilenburgersjoel. Hiervoor werd als keynote speaker Michel Calef uitgenodigd, oprichter en vice-president van LEatid Europe. Calef sprak bij die gelegenheid over "Toekomstig Joods onderwijs in Europa". Daarnaast waren er talloze toespraken en werd het afscheid afgesloten met een hapje en een drankje.

Begin oktober 2016 nam Julie Blocq-Schipper het stokje over als directeur van Crescas. Daarnaast vonden enkele bestuurswisselingen plaats. Fred Ensel trad na meer dan 10 jaar af als penningmeester. Hij werd opgevolgd door Ezra van Coevorden in maart 2016. Door onvoorziene omstandigheden is Ezra van Coevorden afgetreden in november 2016 en droeg hij nog diezelfde maand het stokje over aan Erik Meijer.

Het bestuur van Stichting Joods Educatief Centrum Crescas bestond in 2016 uit: prof. dr. Irene Zwiep voorzitter; mevrouw Flora Vuijsje-Polak, secretaries; mr. Fred Ensel, penningmeester (t/m maart 2016), Ezra van Coevorden, penningmeester (t/m nov 2016), Erik Meijer, penningmeester (nov 2016 t/m heden); algemene leden mr. Leo Frijda, mevrouw Sharon Polak en mevrouw Chantal Suissa-Runne. De bestuursleden vormden tevens het bestuur van Stichting Vrienden van het Joods Educatief Centrum Crescas.

In het verslagjaar is het bestuur vier maal in vergadering bijeen geweest, te weten op 20 april, 19 september, 27 september en 30 november.

Prof. dr. I.E. Zwiep voorzitter

Inleiding

Het jaar 2016 stond in het teken van de directeurswisseling in het najaar van 2016. Voor de samenstelling van het programma 2016-2017 kreeg Julie Blocq-Schipper al voor die tijd de vrije hand. De zomermaanden werden benut om de overdracht zo soepel mogelijk te laten verlopen en de laatste puntjes op de I te zetten.

Het cursusjaar 2016-2017 werd op bijzondere wijze ingeluid: Raya Lichansky, nieuwsbriefredacteur en vrijwilliger bij Crescas, gaf een lezing over de zoektocht naar haar onbekende vader.

Het Crescas kantoor was na ruim zestien jaar ervaring met Joodse educatie aan volwassenen zelf ook nog behoorlijk in ontwikkeling in 2016. Het bestaande netwerk werd actief uitgebreid, met nieuwe samenwerkingsverbanden als gevolg. Zo begon in September 2016 een vruchtbare samenwerking met het Genootschap voor de Joodse Wetenschap in Nederland.

Voor de online cursussen werd een marketingcampagne op www.joods.net gestart, waarbij gebruik werd gemaakt van door Crescas zelf ontwikkelde trailers. Daarnaast is een begin gemaakt met facebook sponsoring.

Crescas is al een flink aantal jaren niet meer weg te denken uit Joods Nederland. De activiteiten zijn in de loop der jaren sterk uitgebreid, waarbij veel aandacht uit is gegaan naar inhoudelijke en andere vernieuwing. Dat laatste gold zeker voor de website; deze onderging een "make-over", zowel qua vormgeving als qua content. Zo zijn de visie en missie opnieuw onder de loep genomen en geherformuleerd om bezoekers goed te informeren over doelstellingen, doelgroep en activiteiten. Ook werd een donatiebalk geïnstalleerd; vanaf mei 2016 is via de website en de nieuwsbrief bijna €4000 aan donaties ontvangen.

Wij hopen dat u dit verslag, waarin wij een beeld geven van al onze activiteiten in 2016, met plezier zult lezen.

Julie Blocq-Schipper directeur

De mensen achter Crescas

bestuur

Crescas is een stichting en heeft een bestuur. Zoals statutair is vastgelegd, vormt het bestuur een afspiegeling van de Joodse gemeenschap. Een deel van de bestuurders is lid van een orthodox-Joodse gemeente, een deel is lid van een liberaal-Joodse gemeente, en een deel is niet gebonden aan enig Joods kerkgenootschap.

De bestuursleden van 'Stichting Joods Educatief Centrum Crescas' zijn tevens bestuurder van onze vriendenstichting, 'Stichting Vrienden van het Joods Educatief Centrum Crescas'. In 2016 hadden de volgende personen zitting in het bestuur:

Het bestuur van Stichting Joods Educatief Centrum Crescas bestond in 2016 uit: prof. dr. Irene Zwiép voorzitter; mevrouw Flora Vuijsje-Polak, secretarissen; mr. Fred Ensel, penningmeester (t/m maart 2016), Ezra van Coevorden, penningmeester (t/m nov 2016), Erik Meijer, penningmeester (nov 2016 t/m heden); algemene leden mr. Leo Frijda, mevrouw Sharon Polak en mevrouw Chantal Suissa-Runne.

kantoor

Tot oktober 2016 telt Crescas drie personeelsleden: een office manager, een beleidsmedewerker en een directeur. De office manager, Channa Boerboom-Obstfeld is part time (0,65 fte) in dienst, de beleidsmedewerker, Julie Blocq-Schipper eveneens part time (0,8 fte) en directeur Michel Waterman is full time aangesteld. Met de pensionering, in oktober 2016, van Waterman neemt Julie Blocq de directeurspositie in (0,8 fte).

vrijwilligers en stagiaires

Vele handen maken licht werk. Ook in 2016 kon Crescas voor allerlei werkzaamheden, op kantoor of 'in het veld', een beroep doen op een team vrijwilligers en stagiaires. Sommigen assisteren een vaste dag of een dagdeel per week op kantoor, anderen zijn vrijwel altijd per oproep beschikbaar. Crescas is deze vrijwilligers grote dank verschuldigd.

In 2016 waren voor Crescas actief: Reina ter Burg, Leo van Geuns, Cher Guldmond, Ellen Jensen, Raya Lichansky, Joop Ootjers, Heide Warncke, Eva van Sonderen en Louise Oppenheim.

Traditioneel aanbod

De activiteiten van Crescas zijn in te delen in twee categorieën. In dit hoofdstuk geven wij een overzicht van ons traditionele aanbod: cursussen, lezingen, workshops en meer, in een 'live' omgeving, klaslokaal, theater, etc. Naast dit traditionele aanbod hebben wij een scala aan digitale activiteiten: kennis vergaren en leren via desktop, laptop, tablet of smart phone. Hierover leest u meer in het volgende hoofdstuk.

cursusprogramma

Het Crescas cursusjaar is een mix van het academische jaar en het Joodse jaar. De eerste cursussen beginnen ofwel na de zomervakantie of na de Joodse feestdagen in het najaar. Het jaar wordt afgesloten zodra de zomervakanties beginnen.

cursussen, lezingen, workshops in 2016

In 2016 gingen de volgende cursussen, lezingen, workshops en themazondagen van start, zoals gepubliceerd in de cursusprogramma's 2015/2016 en 2016/2017:

Cursussen

- Cursus *Lernen met Bloeme* (maandag) – docent Bloeme Evers-Emden Z”L toevoegen?
- Cursus *Lernen met Bloeme* (woensdag) – docent Bloeme Evers-Emden
- Cursus *Ivriet, kita Alef* – docent Shirley Ensel
- Cursus *Ivriet, Kita Hee* – docent Shirely Ensel
- Cursus *Ivriet, Kita gimmel* – docent Shirley Ensel
- Cursus *Summer Crash Course Ivriet Licht gevorderden* – docent Shirley Ensel
- Cursus *Hermann Cohen* – docent Reinier Munk
- Cursus *De Joods 19de eeuw* – docent Bart Wallet
- Cursus *Helden en Schurken* – docent Loes Gompes
- Cursus *Helden en Schurken* – docent Regina Grüter
- Cursus *Helden en Schurken* – Saskia van den Heuvel
- Cursus *Oude synagogen in Israel* – docent Diklah Zohar
- Studiedag *Global Day of Jewish Learning* - docent Leo Mock

- Cursus *Focus op de parasja* – docent Leo Mock
- Cursus *Halacha a.d.h.v. Ma'aleh films* (Amsterdam) – docent Leo Mock
- Interviewreeks *Joodse Wetenschappers* – docent Ronit Palache
- Cursus *Ets Haim* – docent Heide Warncke
- Cursus *Joodse schrijvers in de schijnwerpers* – docent Wil Parijs
- Cursus *Ethiek in de klassieke Rabbijnse bronnen* (Zwolle) – docent Leo Mock

Wandelingen

- Wandeling *Joods Zwolle* – docent Jaap Hagedoorn
- Wandeling *Parels van Joods Rotterdam* – docent Rob Snijders
- Wandeling *Oorlog in Artis* – docent Raya Lichansky

Kookworkshops

- Kookworkshop *Blintzes en Basbousa* – docent Danny Hovestad
- Kookworkshop *J'Ottolenghi* – docent Danny Hovestad
- Kookworkshop *Koken voor Beth Shalom* - docent Danny Hovestad

Lezingen

- Lezing *Stromingen in het jodendom* – docent Leo Mock
- Lezing *Raya's zoektocht naar haar vader* – docent Raya Lichansky

Voorstellingen

- Theatervoorstelling *"Dansen met de vijand"*, Schouwburg Amstelveen
- Theatervoorstelling *"Dit zijn de namen"*, Koninklijke schouwburg Den Haag
- Filmmarathon Ronit Elkabetz – docent Lievnath Faber
- Theatervoorstelling *"Westerbork serenade"* – is.m. Het Nationaal Holocaustmuseum

Debatten

- **Het Oekraïne referendum i.s.m Nachshon Rodrigues Pereira. Sprekers:** Mirjam van 't Veld, Dennis Mok, Ronny Naftaniel en Daniel Blocq. **Locatie** LEV
- **LGBT in het jodendom. Sprekers:** Barbara Barend, Gideon Querido van Frank, Leo Mock en Vinco David. **Locatie:** Crea (Amsterdam)
- Privacy versus veiligheid. Sprekers: Brenno de Winter en Elisabeth de Leeuw. **Locatie:** Crea (Amsterdam)

Buiten het programma om

Door het jaar heen organiseert Crescas diverse activiteiten buiten het reguliere cursusprogramma om. Meestal zijn dit cultureel-educatieve activiteiten die soms in samenwerking met andere organisaties worden aangeboden. In 2016 betrof dat:

- Filmvertoning *Sacred Sperm* met nabespreking, Ketelhuis Amsterdam
- Ariella Kornmehl en Marcel Moring *Een vriendschap*, De Amsterdamse Boekhandel
- Filmvoorstelling "A la Vie" met nabespreking Chaja Polak en Wil Parijs, De Uitkijk

Digitaal aanbod

Digitale kennisoverdracht neemt een steeds belangrijker plaats in. De mogelijkheden om kennis te vergaren en te leren vanachter je eigen computer, op een tablet of zelfs op een smart phone zijn bijna onbegrensd. Bij Crescas zijn wij ervan overtuigd dat wij deze mogelijkheden daar waar mogelijk moeten benutten. In dit hoofdstuk geven wij u een overzicht van onze digitale activiteiten.

digitale cursussen

Alle digitale cursussen zijn te vinden op www.joods.net. In 2016 is Crescas begonnen met het ontwikkelen van trailers bij de cursussen, als eerste bij de cursus De Joodse Keuken door Raya Lichansky. Deze trailer werd meer dan 50 keer gedeeld op Facebook en in total meer dan 5000 keer geliked. De cursus is veelvuldig verkocht in 2016.

website crescas.nl

Crescas' voornaamste uithangbord, de website waarop alle activiteiten zijn te vinden, biedt meer dan alleen een kennismaking met het aanbod. De content op de website is inmiddels voor velen een reden om regelmatig een kijkje op de site te

nemen. Films, lezingen, interviews, debatten, artikelen, columns, etc. zijn er te vinden, als tekst- audio- of videobestand. De website crescas.nl is een plaats waar op de meest laagdrempelige manier geleerd kan worden.

In 2016 had crescas.nl 40.000 unieke bezoekers die samen goed waren voor 155.000 page views.

De Joop Al Bibliotheek

Deze site bevat de catalogus van de Joop Al Bibliotheek, een prachtige collectie boeken op uiteenlopend Joods gebied, gevestigd in het kantoor in Buitenveldert. De catalogus van de bibliotheek is online te raadplegen, inclusief een zoekfunctie in het Hebreeuws.

Digitale Joodse Bibliotheek

Met de digitale bibliotheek streeft Crescas naar behoud van het Nederlands-Joodse literaire erfgoed. Schrijvers die in de vergetelheid dreigen te raken, boeken die niet meer in de boekhandel verkrijgbaar zijn, vormen de belangrijkste bouwstenen voor de Digibieb. Naast informatie over de auteurs bevat de Digibieb inmiddels al meer dan vierhonderd boeken die online gelezen en gratis gedownload kunnen worden.

De digitale bibliotheek werd maar liefst door 11.500 unieke bezoekers bezocht die samen goed waren voor 13.500 sessies.

digitale nieuwsbrief

Wekelijks (met uitzondering van vakantie-perioden) verstuurt Crescas een digitale nieuwsbrief, in de nacht van donderdag op vrijdag. De nieuwsbrief, een mix van informatie over de eigen activiteiten en nieuws uit de Joodse wereld, mag zich in een nog altijd stijgende populariteit verheugen. Zo wordt de nieuwsbrief gemiddeld door minimaal 42% van de ontvangers geopend. Een hoge score vergeleken bij het gemiddelde voor de 'bedrijfstak' educatie, dat op 16,8% staat.

Eind 2015 telde de verzendlijst meer dan 3200 email-adressen. Dit jaar verschenen er 47 nieuwsbrieven. Drijvende kracht achter de nieuwsbrief is nieuwsbriefredacteur, Raya Lichansky. Vaste rubrieken in de nieuwsbrief zijn: Boekennieuws, In de Digibieb, Uit de Joodse Canon, Nieuws van heinde en verre, Website van de week en Televisie en Radio.

columns

Vaste columnisten zorgen voor opinievorming en discussiemogelijkheid op de website crescas.nl. Tegelijk met het verschijnen van de nieuwsbrief worden wekelijks verschillende nieuwe columns op de site gepubliceerd. De thema's variëren van literatuur, politiek en filosofie, tot het dagelijkse leven in Israël, de

Nederlands-Joodse actualiteit, etc.

In 2016 werden columns geschreven door: Harry van den Bergh, Salomon Bouman, Renée Citroen, Leo Frijda, Eldad Kisch, Nathan Lopes Cardozo, Leo Mock, Simon Soesan, Eva van Sonderen, Naud van der Ven en Jan Waas. Crescas is deze columnisten veel dank verschuldigd.

Samen met anderen

Chawwers en misjpoge

Met belangstellenden en deelnemers aan de activiteiten bouwt Crescas graag een band op. Het instituut vaart wel bij een groep enthousiaste en betrokken 'gebruikers'. Met een financiële bijdrage kunnen zij blijf geven van die betrokkenheid. Met een bedrag van 50 euro per jaar is men chawwer of chawwera, vriend of vriendin. Voor 150 euro per jaar mag men zich misjpoge (familie) van Crescas noemen.

Lev Cinema

Lev Cinema is de naam van het nieuwe samenwerkingsverband van JMW, Pathé en Crescas. De eerste gezamenlijke activiteit was een driedelige filmreeks waarin belangrijke Joodse denkers centraal stonden.

- 1 december 2016: **Hannah Arendt**, een film van Margarethe von Trotta. Inleiding door Hella Rottenberg. Een film over ideeën en hoe explosief die kunnen zijn.
- 15 december 2016: **Yalom's Cure**, een portret van schrijver en wetenschapper Irvin Yalom, een van de meest invloedrijke

psychotherapeuten ter wereld.

Inleiding *Een manier om het leven volop te leven* door Thea Koster, psychotherapeut.

- 12 januari 2017: **Spinoza, een vrije denker**. Een documentaire van Robin Lutz over Spinoza's gedachtegoed over vrijheid en de betekenis hiervan. Inleiding door Chaim van Unen, docent Joodse filosofie.

Het Genootschap voor de Joodse Wetenschap in Nederland

In nauwe samenwerking met GVJWN organiseerde Crescas voor het eerst drie lezingen in 2016:

- Pauline Micheels, "Henriette Boas, de waarheidszoekster" (9 okt 2016)
- Koen Hilberdink, "Het leven van uitgever Johan Polak"
(6 nov 2016)
- Raymund Schutz, "Het notariaat in de oorlogsjaren" (11 dec 2016)

De opkomst bij bovenstaande lezingen (op de zondagochtend) was boven verwachting goed - er kwamen gemiddeld 55-60 mensen op de lezingen af, zoveel dat er aanvankelijk sprake was van een stoelentekort.